

Internationellt perspektiv

Sverige har under lång tid placerat sig högt i internationella jämförelser av hur mycket som satsas på utbildning och av utbildningsnivån i befolkningen. Den globala konkurrensen har dock hårdnat och fler länder utbildar nu en större andel av befolkningen än vad Sverige gör.

Intresset ökar för internationella jämförelser, inte minst på utbildningsområdet. Under mer än två decennier har utbildningsindikatorer utvecklats i OECD-projektet Indicators of Education Systems (INES). Ett stort antal länder medverkar i projektet, däribland Sverige. Resultaten har sedan början av nittiotalet presenterats i OECD-publicationen *Education at a Glance* (EAG) vars senaste version offentliggjordes sommaren 2013. De senaste ekonomiska uppgifter som där redovisas avser 2010 medan övriga uppgifter avser 2011.

Dessa indikatorer gör det möjligt att sätta in svensk högre utbildning i ett internationellt sammanhang och redovisningen i detta avsnitt baseras på indikatorerna.

Internationell klassning av utbildning och utbildningsnivå

Klassificeringen av utbildningar har sedan mitten av sjuttioalet systematiserats genom International Standard Classification of Education (ISCED). I ISCED är utbildning motsvarande grundnivå och avancerad nivå och annan minst tvåårig eftergymnasial utbildning placerad på nivå 5. Nivå 5 är uppdelad i 5A och 5B. Nivå 5A är högre utbildning som är tre år eller längre och kan ligga till grund för forskarutbildning, medan nivå 5B normalt är utbildning på två till tre år och som har en mer praktisk eller yrkesförberedande karaktär. Indelningen av utbildningar mellan 5A och 5B varierar mellan länderna. Utbildning på forskarnivå är placerad på nivå 6.

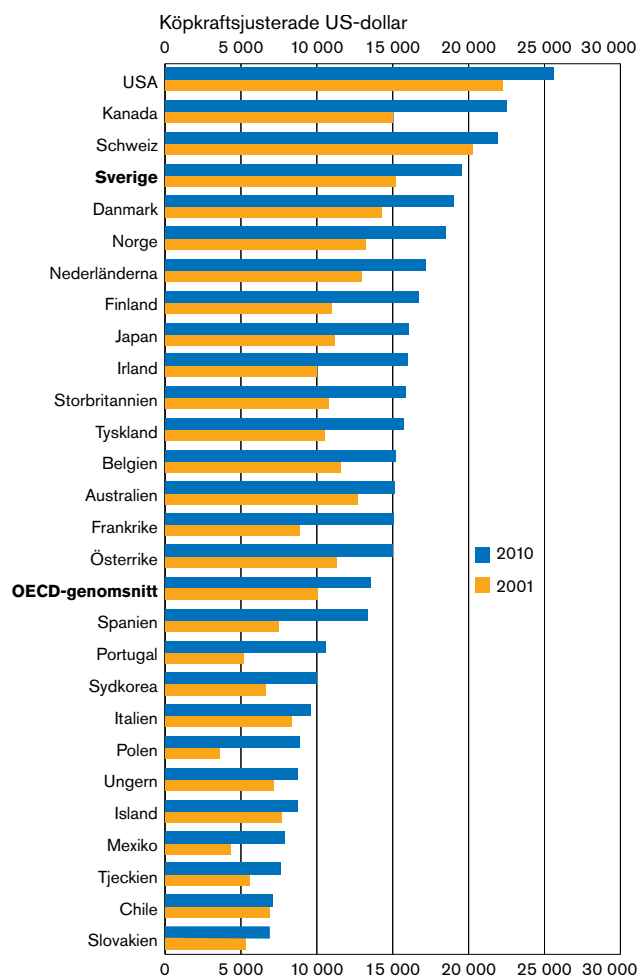
I Sverige är utbildning på grundnivå och avancerad nivå placerad på nivå 5A, medan vissa kortare högskoleutbildningar och kvalificerad yrkeshögskoleutbildning som är längre än två år klassas som 5B. I detta avsnitt benämns nivåerna 5A, 5B och 6 sammantaget *eftergymnasial utbildning*, "tertiary education" på engelska. Notera att här ingår inte eftergymnasial utbildning som är kortare än två år.

Vid en jämförelse mellan länder måste man tolka uppgifterna försiktigt, bland annat påverkas OECD-genomsnittet av att antalet länder har ökat och av att inte alla länder lämnar fullständiga uppgifter.

Education at a Glance bygger delvis på andra definitioner än dem som vanligtvis används i Sverige. Därför kan skillnader finnas jämfört med andra uppgifter som redovisas i denna årsrapport eller i andra nationella sammanhang.

KOSTNADEN FÖR EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

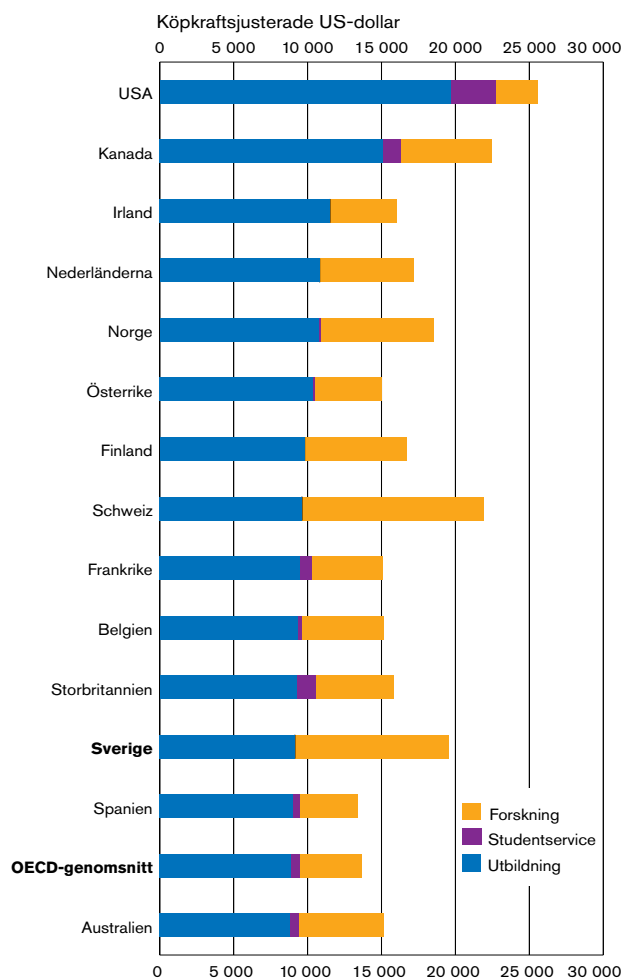
Sverige tillhör sedan många år de länder inom OECD som satsar mest på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. År 2010 var den totala kostnaden per student högst i USA, följt av Kanada, Schweiz och med Sverige på fjärde plats. Ungefär så såg det också ut tio år tidigare (2001), men 2010 hade skillnaden mellan Sverige och topplandet USA minskat.

Figur 82. Utbildningsanordnarnas kostnader för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan per helårsstudent 2001 och 2010 i respektive land, i köpkraftsjusterade US-dollar, löpande priser. Uppgifterna för Kanada avser 2000 och 2009, för Tyskland 2001 och 2009 samt för Chile 2002 och 2011. Källa: Tabell B1.2 i olika årgångar av EAG.

I de andra nordiska länderna är också kostnaden per student hög. Danmark, Norge och Finland tillhör de länder som hade högst kostnad per student både 2001 och 2010. Samma mönster gällde dock inte för Finland 2001, som då återfanns omkring OECD-genomsnittet. Polen låg längst ned på listan 2001, men har sedan dess mer än dubblat kostnaden per student och hamnar därmed betydligt högre upp på listan 2010.

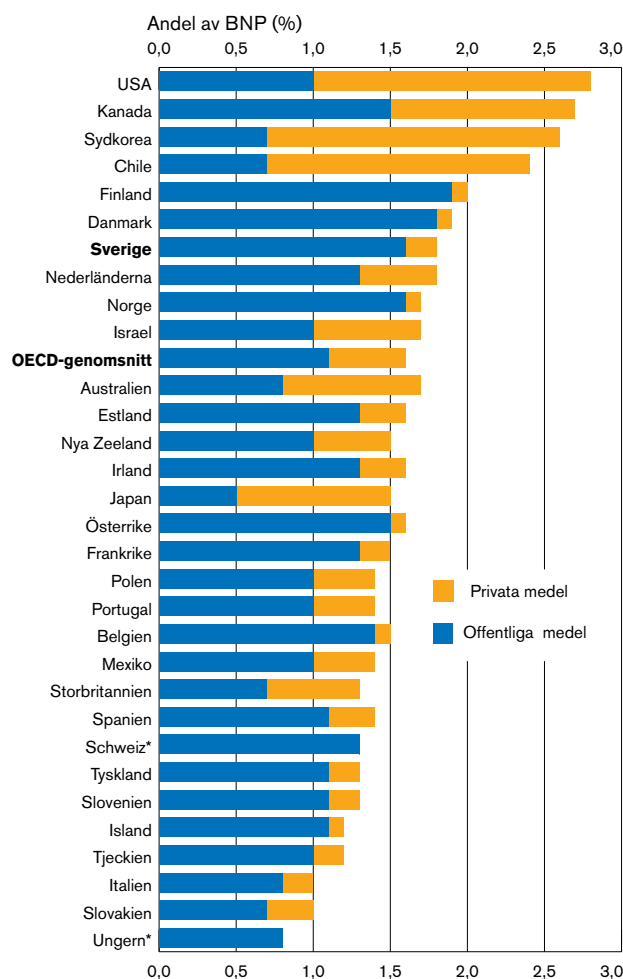
Ser man enbart till kostnaderna för själva utbildningen framträder emellertid en annan bild. I den totala kostnaden per student ingår nämligen både utbildning, studentservice (studentbostäder, matsalar etc.) och den forskning som bedrivs inom högskolan. Därmed får satsningar på forskning inom högskolan som resultat att den totala kostnaden per student stiger utan att utbildningen egentligen tillförs några ökade resurser, något som inträffat i Sverige de senaste åren. Allt fler länder redovisar numera kostnaderna uppdelade så det blir möjligt att skilja ut utbildningskostnaden per student. Vi kan då notera att i Sverige och Schweiz är det forskningen som gör att den totala kostnaden per student kommer upp i så höga ni-

Figur 83. Utbildningsanordnarnas kostnad per student för eftergymnasial utbildning och högskoleforskning fördelad på olika verksamheter 2010, i köpkraftsjusterade US-dollar, löpande priser. I figuren ingår de länder som har högst total kostnad per student samt OECD-genomsnittet. Uppgifter för Danmark, Tyskland och Japan saknas. Källa: Tabell B1.2 i EAG 2013.

vår, i dessa länder består över hälften av kostnaden per student av kostnader för forskning. Flera andra länder har också förhållandevis mycket forskning inom högskolan. I Norge, Finland och Portugal exempelvis, utgör kostnader för forskning mer än 40 procent av den totala kostnaden per student. För OECD-genomsnittet var motsvarande andel 31 procent 2010.

När man rangordnar länderna efter utbildningskostnad per student blir mönstret ett annat än i figur 1, men USA och Kanada ligger fortfarande i topp. I synnerhet i USA är utbildningskostnaden per student betydligt högre än i andra länder, men där täcks ungefär hälften av studieavgifter som studenterna betalar. Figur 2 visar kostnaden per student fördelad på olika verksamheter. Sorteringen utgår här från högst utbildningskostnad per student och Sverige och Schweiz hamnar här betydligt längre ned på listan. Sveriges placering blir i detta fall på tolfte plats, strax över OECD-genomsnittet. År 2009 var Sverige på tionde plats, men har sedan passerats av Frankrike och Storbritannien. Både 2012 och 2013 har dock staten höjt ersättningsbeloppen per student. Därmed borde vi kunna

Figur 84. OECD-ländernas satsningar på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan 2010 från offentliga respektive privata källor, mätt som andel av BNP. Källa: Tabell B2.3 i EAG 2012. Uppgifterna för Kanada och Tyskland gäller 2009 och för Chile 2011. *Uppgifter om privatfinansiering saknas för Schweiz och Ungern.

vänta oss att utvecklingen för Sverige vänder i kommande internationella jämförelser.

Satsningar på utbildning som andel av BNP

Ländernas satsningar på utbildning mäts också ofta som andelar av bruttonationalprodukten (BNP). År 2010 satsade OECD-länderna i genomsnitt 1,6 procent av BNP på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. Knappt 70 procent bestod av offentliga medel (1,1 procent av BNP) och drygt 30 procent (0,5 procent av BNP) utgjordes av privata medel. Så såg det ut även 2009.

Sett till enskilda länder finns det stora variationer, från under 1 procent av BNP till nära 3 procent i de länder som satsar mest. Mätt som andel av BNP är det USA, Kanada, Syd Korea och Chile som satsar mest på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. År 2010 motsvarade kostnaderna i dessa länder mellan 2,4 och 2,8 procent av BNP. Men förutom i Kanada är det privata medel (huvudsakligen studieavgifter) som gör att ländernas utbildnings-satsningar utgör så stora andelar av BNP. Andelen privat finansiering av den totala kostnaden sträcker sig från 4–5

procent i Norge, Danmark, Finland och Österrike till över 70 procent i Chile och Sydkorea. I Sverige är andelen privat finansiering 9 procent, alltså nästan dubbelt så stor som i övriga nordiska länder. Det beror på att en förhållandevis hög andel av den forskning som bedrivs vid svenska universitet och högskolor finansieras av privata stiftelser och andra organisationer utan vinstsyfte.

Ser man till hur mycket offentliga medel som satsades på eftergymnasial utbildning och forskning 2010 är det de nordiska länderna (utom Island) som hamnar i topp. I Finland och Danmark motsvarade de offentliga medlen omkring 1,8 procent av BNP, medan Norges och Sveriges offentliga satsningar motsvarade 1,6 procent av BNP. Andra länder som satsade mycket offentliga medel på eftergymnasial utbildning och forskning är Kanada och Österrike, vardera 1,1 procent av BNP.

Även om den privata finansieringen är låg i de nordiska länderna (0,1–0,2 procent av BNP) är de offentliga satsningarna så stora att Finland, Danmark och Sverige tillhör de länder som sammantaget satsar mest på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan.

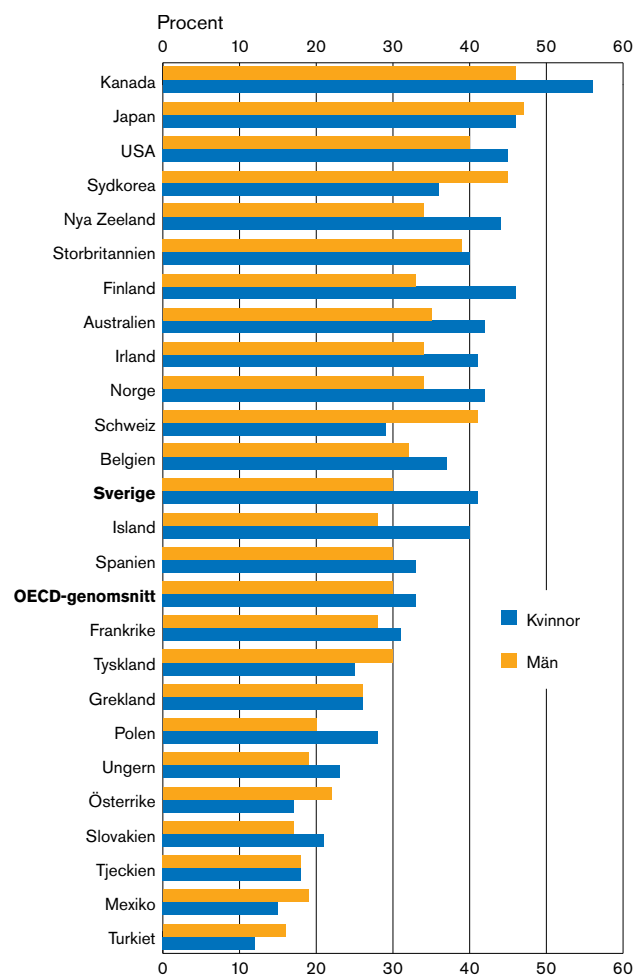
Att mäta kostnaderna i förhållande till BNP har sina svagheter, eftersom BNP-utvecklingen påverkar måttet. Därför kan det vara intressant att jämföra ländernas placering enligt de båda sätten att mäta kostnaden för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. Oavsett mått är det USA och Kanada som toppar listan och Sverige, Finland, Danmark, Norge samt Nederländerna återfinns också bland de länder som satsar förhållandevis mycket både när man mäter kostnaden per student (inklusive forskning) och när man mäter de totala kostnaderna i förhållande till BNP. För andra länder varierar placeringen mer beroende på vilket mått man använder. I Schweiz är kostnaden per student hög jämfört med i andra länder, men i förhållande till BNP satsar Schweiz betydligt mindre än andra länder på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. I Sydkorea och Chile är förhållande det motsatta. Dessa länder satsar mycket i förhållande till BNP, men kostnaden per student är förhållandevis låg.

BEFOLKNINGENS UTBILDNINGSNIVÅ

Som konsekvens av de ökade ekonomiska satsningarna på högre utbildning i många länder under de senaste decennierna är det en allt större andel av befolkningen som har kunnat studera, och utbildningsnivån i befolkningen har därmed ökat. Det gäller även i Sverige.

Fler kvinnor än män i OECD har eftergymnasial utbildning

Expansionen av den eftergymnasiala utbildningen har inneburit att utbildningsnivån ökat för både kvinnor och män inom OECD-länderna, men ökningen har varit större för kvinnorna än för männen. År 2000 var det i genomsnitt i OECD-länderna en mindre andel av kvinnorna än av männen i åldern 25–64 år som hade en eftergymnasial utbildning, 21 procent av kvinnorna respektive 23 procent av männen. Elva år senare (2011) var dessa andelar större

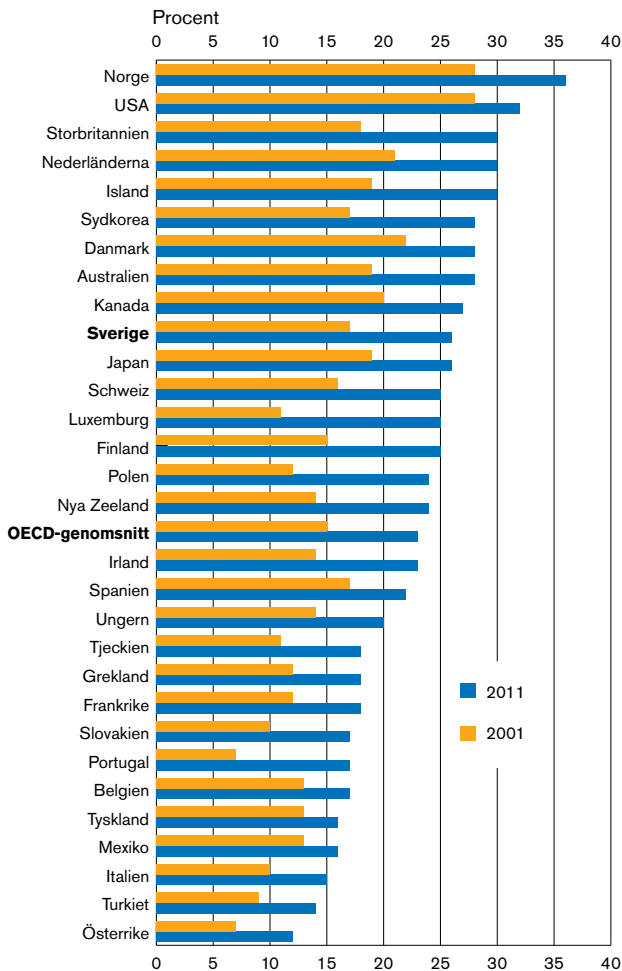
Figur 85. Andel kvinnor och män i åldern 25–64 år med eftergymnasial utbildning 2011. Länderna är sorterade i fallande ordning efter andelen med eftergymnasial utbildning i befolkningen 25–64 år. I genomsnitt är det en större andel av kvinnorna än av männen som har eftergymnasial utbildning. Det gäller också Sverige, som är ett av de länder som har förhållandevis stora könsskillnader. Källa: Tabell A1.4b, EAG 2013.

för både kvinnor och män, men med den skillnaden att storleksordningen var den omvända. Då hade 33 procent av kvinnorna respektive 30 procent av männen i dessa åldrar en eftergymnasial utbildning.

Skillnader mellan kvinnor och män i andelen med eftergymnasial utbildning varierar mellan länderna. Exempelvis tillhör Sverige tillsammans med Estland, Finland, Island, Kanada, Nya Zeeland och Slovenien den grupp av länder där andelen med eftergymnasial utbildning är minst 10 procentenheter större för kvinnor än män.

I Tyskland, Schweiz och Österrike är det istället en större andel av männen som har en eftergymnasial utbildning, och det förhållandet gäller också i Japan, Mexiko, Sydkorea och Turkiet. Det finns en tendens till att de länder som har en högre utbildningsnivå för män än för kvinnor har en lägre total utbildningsnivå.

När länderna sorteras i fallande skala efter andelen med eftergymnasial utbildning i befolkningen 25–34 år hamnar Kanada högst och ordningen bland länderna blir en annan

Figur 86. Andel i befolkningen 25–64 år med minst tre års högskoleutbildning (ISCED 5A eller 6) 2001 respektive 2011. Andelen med minst tre års högskoleutbildning har ökat i alla länder under perioden med i genomsnitt 53 procent, men ökningstakten varierar. Exempelvis har andelen mer än fördubblats i Luxemburg, Polen och Portugal, medan ökningen var väsentligt lägre i USA och Tyskland, knappt 25 procent. I figuren ingår de 30 länder med uppgifter både 2001 och 2011. Källa: Tabell A1.3 EAG 2003 och 2013.

än när de sorteras efter andelen med minst tre års högskoleutbildning. För Kanada handlar det om att utbildning på ISCED-nivå 5B, kortare högskoleutbildning två till tre år som har en mer praktisk och yrkesförberedande karaktär, utgör en stor del av den eftergymnasiala utbildningen. Utbildning på denna nivå utgör endast 10 procent av den eftergymnasiala utbildningen i Sverige och sker huvudsakligen inom ramen för Yrkehögskolan.

När det gäller utbildning på gymnasienivå är den närmast att betrakta som en norm bland yngre åldersgrupper i OECD-länderna (82 procent). I åldrarna 25–64 år var det 2011 i genomsnitt 75 procent av befolkningen som hade gymnasieutbildning. Av de 34 OECD-länderna är det bara tre som ligger under 50 procent (Mexiko, Portugal och Turkiet). Tjeckien och Slovakien ligger på över 90 procent, följda av Estland, USA, Polen, Kanada och på sjunde plats Sverige med 87 procent.

Högskoleutbildning allt vanligare inom OECD

Även längre högskoleutbildningar har blivit förhållandevis vanlig bland befolkningen i OECD-länderna. Mellan 2001 och 2011 har andelen med minst tre års högskoleutbildning i OECD-länderna i genomsnitt ökat från 15 till 23 procent i befolkningen i gruppen 25–64 år. I Sverige har motsvarande andel ökat från 17 till 26 procent under samma period, alltså i samma takt.

Av de 30 OECD-länder som det finns uppgifter om för både 2001 och 2011 var det Norge som hade den största andelen i befolkningen i gruppen 25–64 år med minst tre års högskoleutbildning 2011, 36 procent. Även USA, Storbritannien, Nederländerna och Island hade stora andelar, 30 procent eller mer. Sverige placerar sig här på en tionde plats, vilket var en placering bättre än 2001.

Fler unga med högskoleutbildning

Utbyggnaden av högskolan märks tydligast bland de yngre och det är också bland dem som man snabbast kan se hur utbildningsnivån påverkats av ländernas utbildningsåtgärder. Studerar man andelen i den yngre befolkningen (25–34 år) med minst tre års högskoleutbildning (ISCED 5A/6) framgår det att den har ökat i Sverige, men att den ökat mer i andra länder.

År 2011 var det 34 procent av den svenska befolkningen i gruppen 25–34 år som hade minst tre års högskoleutbildning. Då låg Sverige på tionde plats bland OECD-länderna. Störst andel hade Norge med 46 procent, följt av Storbritannien, Polen och Sydkorea med 39 procent vardera.

Sex år tidigare, 2005, var Sveriges andel i befolkningen i gruppen 25–34 år med högskoleutbildning 28 procent, vilket då placerade Sverige på en niondeplats. Även då hade Norge störst andel med 39 procent, följt av Nederländerna, Island och Sydkorea med 32–34 procent vardera. Polen låg då på sextonde plats med 26 procent och är det land som haft den kraftigaste relativa ökningen av andelen unga med minst tre års högskoleutbildning. Sedan 2005 har denna andel i Polen ökat med över 50 procent, från 26 till 39 procent, och Polen ligger nu på tredje plats. Jämfört med Polens relativa ökning var Sveriges relativa ökning blygsammare, 20 procent, och något mindre än OECD-gomsnittets relativa ökning om 25 procent. Även i Storbritannien och Finland har andelen unga med högskoleutbildning ökat betydligt mer än i Sverige. I dessa länder har den relativa andelen ökat med mer än 40 procent under perioden 2005–2011.

Allt fler internationellt mobila studenter

Utbildningsmarknaden har blivit alltmer internationell, med ett växande antal studenter i högre utbildning som förlägger hela eller en del av sin studietid i ett annat land. Det är en utveckling som också länge stått högt på den politiska agendan och inom ramen för det europeiska samarbetet om högre utbildning har mål fastställts för att främja ökad mobilitet. I flera OECD-länder finns dessutom nationella riktlinjer som syftar till att öka rörligheten framför allt för studenter, men också för lärare.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Norge	39	40	41	44	45	46	46
Storbritannien	27	29	29	31	36	38	39
Polen	26	28	30	32	35	37	39
Sydkorea	32	33	34	35	38	39	39
Finland	27	29	32	33	36	37	38
Nederländerna	34	34	35	38	38	38	38
Island	33	28	28	31	33	34	37
Australien	29	29	31	32	35	34	35
Japan	28	30	29	31	32	33	35
Sverige	28 (8)	31 (5)	31 (7)	32 (7)	34 (9)	34 (9)	34 (10)
Danmark	31	32	32	35	36	31	33
USA	30	30	31	32	32	33	33
Luxemburg	24	23	24	28	24	26	32
Nya Zeeland	26	30	33	34	31	31	31
Irland	26	28	30	31	29	30	31
OECD-genomsnitt	24	24	26	27	28	28	30

Tabell 33. Andel 25–34-åringar med minst tre års högskoleutbildning i de 15 länder som hade högst utbildningsnivå 2011. Sveriges position bland OECD-länderna respektive år anges inom parentes. Källa: Tabell A1.3 i olika årgångar av EAG.

Mottagarland																	
Ursprungsland	Mottagarland																Totalt
	USA	Storbritannien	Tyskland	Frankrike	Australien	Kanada	Ryssland	Japan	Spanien	Italien	Nya Zeeland	Österrike	Sydkorea	Schweiz	Nederländerna	Sverige	
Kina	178 890	72 572	21 363	25 923	90 175	39 150	9 842	94 382	2 879	6 216	15 819	1 134	47 477	1 579	4 609	4 012	722 915
Indien	101 909	47 967	3 758	1 701	14 091	11 673	3 351	581	371	928	9 807	354	574	863	776	1 988	222 912
Sydkorea	71 949	5 365	4 682	2 294	7 900	8 583	524	25 961	137	415	3 487	446	-	345	297	117	138 601
Tyskland	9 277	21 237	-	7 414	1 794	1 428	197	565	2 998	1 449	1 464	27 753	89	14 870	24 605	1 797	131 781
Turkiet	11 951	4 485	31 730	2 351	490	1 005	458	155	299	913	54	3 116	68	1 099	1 260	621	82 981
Frankrike	7 943	17 064	6 582	-	1 328	9 543	96	688	3 569	1 090	410	410	51	6 480	1 053	457	79 602
Ryssland	4 602	4 605	13 069	4 193	889	1 395	-	378	1 545	1 515	609	975	340	1 089	583	839	71 072
Italien	4 226	12 181	8 832	6 130	443	420	52	178	7 438	-	102	7 715	14	6 108	1 206	457	62 580
USA	-	15 845	4 071	3 484	2 899	9 594	129	2 466	1 207	448	3 337	462	1 170	770	596	707	62 395
Vietnam	14 603	3 497	3 912	6 194	10 591	1 104	2 453	3 672	29	174	1 107	96	1 928	236	327	216	61 221
Iran	5 518	5 787	4 019	1 913	2 311	7 230	206	247	241	2 452	368	793	103	627	640	3 134	61 220
Malaysia	6 606	13 100	846	916	18 312	1 239	2 817	2 397	16	12	3 407	9	452	73	78	90	60 877
Kazakstan	1 854	2 211	1 096	303	89	387	29 865	79	47	111	57	72	151	113	49	45	58 438
SaudiArabien	22 270	10 370	183	223	5 886	2 463	27	248	57	23	849	37	96	26	13	19	57 184
Nigeria	7 011	26 606	492	204	327	2 544	736	64	82	264	113	129	72	65	190	383	56 644
Marocko	1 178	435	5 936	28 463	12	4 065	886	38	5 849	1 715	14	44	25	410	688	44	56 022
Ukraina	1 553	1 136	8 825	1 532	70	1 125	12 805	76	1 263	1 484	68	981	38	381	336	421	54 744
Sverige	3 174	5 242	631	464	788	201	12	216	1 207	129	165	171	12	340	296	-	19 800
Totalt 2011	709 565	559 948	272 696	268 212	262 597	203 823	171 499	151 461	107 405	73 461	72 796	70 558	62 675	58 943	57 379	50 078	4 298 407
Totalt 2000	475 169	222 936	187 033	137 085	105 764	94 401	41 210	66 607	25 502	24 929	8 210	30 382	3 373	26 003	14 012	25 548	2 071 963

Tabell 34. Inresande respektive utresande studenter fördelade efter ursprungsland och mottagarland 2011 (ISCED-nivå 5A, 5B och 6). Tabellen omfattar de 15 länder som hade flest utresande respektive inresande freemover-studenter, och Sverige. Källa: Tabell C4.6 i Education at a Glance 2013, OECD.

Utbildning i ett annat land än det egna har i dag så stor omfattning att det för en del länder har avsevärd betydelse för ekonomin att ta emot inresande studenter, genom de avgifter studenterna ofta betalar och de pengar de spenderar i mottagarlandet. Till det kommer behovet av att rekrytera kvalificerad arbetskraft: genom att ta emot studenter kan mottagarlandet hoppas på att de som utbildar sig sedan stannar.

År 2011 var det omkring 4,3 miljoner studenter som studerade i ett annat land. Jämfört med året innan innebar det en ökning med 4 procent. Om jämförelsen görs över en längre tid, sedan millennieskiftet, har antalet studenter som studerade i ett annat land mer än fördubblats.

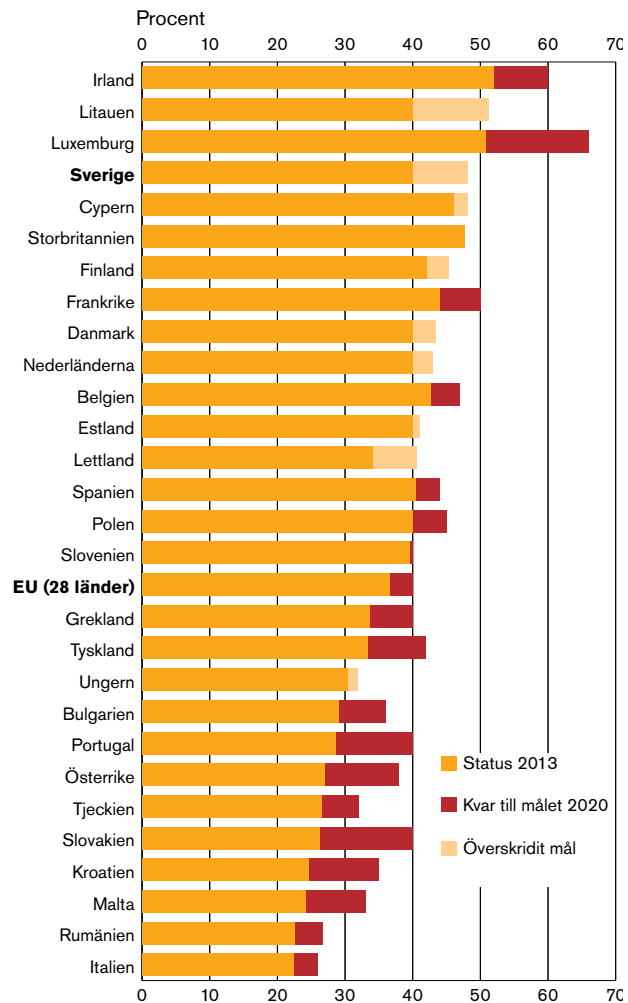
Länderna varierar stort i hur många studenter som reser ut, respektive in. Av de ursprungs- och mottagarländer som hade flest utresande respektive inresande studenter 2011 (50 000 eller fler) samt Sverige, reste det största antalet studenter ut från Kina eller Indien, 723 000 respektive 223 000 studenter. Mellan Kina och USA fanns den största studentströmmen då 179 000 kinesiska studenter åkte till USA för att studera. Fem länder tog emot nära hälften av alla studenter som studerade i ett annat land: USA, Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Australien. Även om antalet utresande respektive inresande studenter ökat också för Sveriges del sedan millennieskiftet, är Sverige en liten aktör i sammanhanget. De utresande studenterna från Sverige 2011 var mindre än 0,5 procent av alla utresande studenter i världen.

UTBILDNINGSMÅL I EUROPA 2020

Europa 2020 är Europeiska unionens (EU) tioårsstrategi för smart, hållbar och inkluderande tillväxt. Inom strategin har EU satt upp fem överordnade mål kring sysselsättning, forskning och utveckling, klimat och energi, utbildning samt minskad fattigdom och social utestängning. Två av målen berör alltså högskolan direkt – det ena är att minst 3 procent av BNP ska investeras i forskning och utveckling, det andra överordnade målet är att höja EU:s utbildningsnivå. Ett av de kvantifierade utbildningsmålen är att minst 40 procent av 30–34-åringarna ska ha minst två års eftergymnasial utbildning 2020.

Målen är övergripande för hela EU, men de flesta länder har satt upp nationella mål i sina reformprogram. I EU:s uppföljning av målen i mars 2014 (*En genomgång av strategin Europa 2020 för smart, hållbar tillväxt för alla*, Europeiska kommissionen mars 2014) konstateras att andelen unga med minst två års eftergymnasial utbildning ökade från 28 procent 2005 till nästan 36 procent 2012. Utvecklingen varierar mellan länderna, men kommissionen bedömer att ökningstendensen är strukturell och att målet för 2020 kan uppnås. Som framgår av figur 87 har en del länder, däribland Litauen och Sverige, redan överskridit sina mål.

Inom Bologna-processen fastställde de 47 ingående staterna 2009 målet att minst 20 procent av de som tar en examen inom European Higher Education Area (EHEA) 2020 ska ha tillbringat en studie- eller praktikperiod utom-

Figur 87. Andel 30–34-åringar med minst tvåårig eftergymnasial utbildning 2013 samt avstånd till respektive lands nationella mål för 2020. Källa Eurostat. Länderna är sorterade i fallande ordning. Några länder, däribland Litauen och Sverige, har redan överskridit sina mål.

lands. EU fastställde motsvarande mål för högskoleutbildning 2011, men har konkretiserat tidsperioden till minst tre månader. I EU:s måluppfyllelse ingår också de studenter som genomför hela sin utbildning utomlands. Exakt hur måluppfyllelsen ska mätas har beslutats först nyligen och än så länge har ingen uppföljning på EU-nivå gjorts. Bland svenska förstagångsexaminerade läsåret 2012/13 var det 14 procent som hade gjort någon form av utbyte utomlands innan de tog sin examen.

Sveriges utbildningsmål

Sveriges mål är att 40–45 procent av 30–34-åringarna ska ha minst tvåårig eftergymnasial utbildning 2020. Som resultat av utbyggnaden av högskolan på 1990-talet och i början av 00-talet har utbildningsnivån bland Sveriges unga höjts kontinuerligt och enligt EU:s uppföljning av målen hade 41 procent av 30–34-åringarna redan 2007 minst tvåårig eftergymnasial utbildning i Sverige. Därefter har andelen fortsatt att öka och 2013 var det enligt Eurostats preliminära uppgifter 48 procent som hade sådan utbildning.

Regeringen bedömer i budgetpropositionen för 2014 (*prop. 2013/14:1 Utgiftsområde 16*, s. 77) att andelen kommer att minska något fram till 2020. Enligt propositionen baseras målet på en bedömning av studiemönstret i den aktuella åldersgruppen och de som 2020 kommer att vara 30–34 år hade ett lägre studiedeltagande än tidigare årskullar. Därtill, skriver regeringen, sammanfaller målet 2020 med en period då antalet 30–34-åringar i Sverige är ovanligt högt. Utifrån förändringarna i årskullarnas storlek har regeringen i budgetpropositionen också gjort en framskrivning av prognosen till 2030 som innebär att 53 procent av 30–34-åringarna då kan ha genomfört minst tvåårig eftergymnasial utbildning.

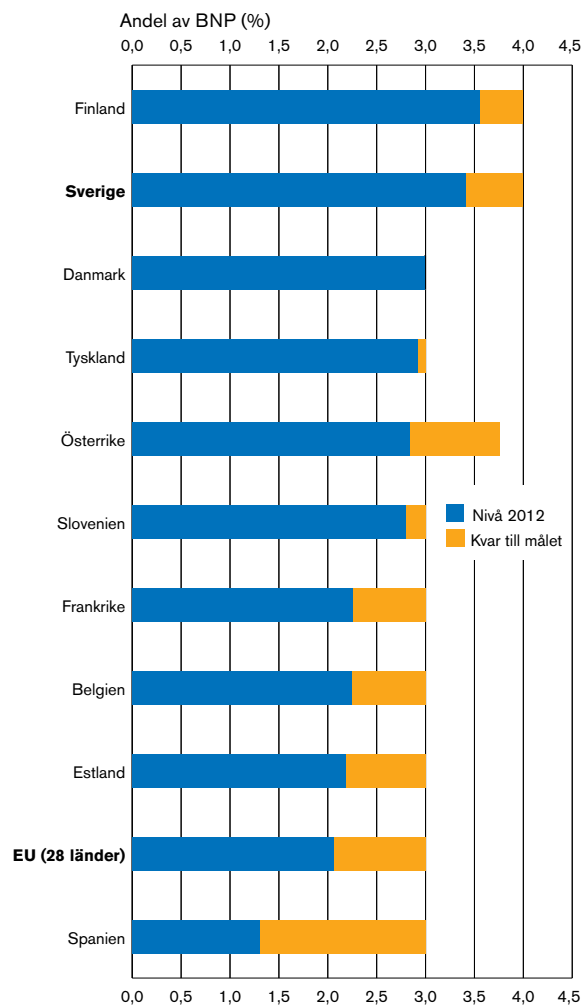
Mål för satsningar på FoU

Det övergripande målet för EU är att öka de offentliga och privata FoU-investeringarna till sammanlagt 3 procent av EU:s bruttonationalprodukt (BNP) till 2020.

Sverige har länge tillhört de länder som satsar mest på FoU, men under några år har FoU-satsningarna minskat i förhållande till BNP. Men enligt Eurostats preliminära uppgifter för 2012 hade nivån ökat något och var då 3,41 procent. Sveriges ambition är att höja nivån ytterligare och det nationella målet är satt till 4 procent.

Även Finland och Österrike har satt ambitiösa nationella mål för investeringar i FoU, Finland 4 procent och Österrike det precisa 3,76 procent av BNP. Finland låg nära målet 2009–2010, men där har andelen minskat de senaste två åren och var 3,55 procent 2012. Österrike har ökat sina satsningar i förhållande till BNP kontinuerligt, men har ganska långt till sitt mål – för 2012 var andelen 2,84 procent av BNP.

I EU-kommissionens uppföljning av målen är bedömningen att det är osannolikt att målet nås. År 2012 var nivån 2,06 procent, men framstegen har enligt kommissionen varit begränsade och investeringarna i FoU spås öka till 2,2 procent fram till 2020. Endast tio länder har satt nationella mål som är 3 procent eller mer och ytterligare fyra länder har satt sina nationella mål mellan 2 och 2,7 procent. Tilläggas bör att några länder (exempelvis Spanien och Portugal) har satt sådana mål att det skulle krävas i stort sett en fördubbling av forskningssatsningarna för att målet skulle kunna nås. Enligt kommissionen skulle EU:s satsningar på FoU nå 2,6 procent 2020 om medlemsstaterna uppfyller sina nationella mål.

Figur 88. Ländernas satsningar på FoU 2012 mätt som andel av BNP samt deras respektive nationella mål, procent.

I figuren ingår EU-länder vars nationella mål är 3 procent eller mer. Källa: Eurostat. Uppgifterna för 2012 är preliminära.

Kommissionen konstaterar i sin uppföljning att de flesta länderna sedan 2000 har ökat nivån på investeringar i FoU. Estland ökade mest 2000–2012 och ligger för närvarande över genomsnittet för EU. Även Slovenien har ökat sina satsningar på FoU påtagligt och ligger nära sitt mål som är 3 procent av BNP.